

Top 30: de grootste coöperaties in de agribusiness

Feiten & cijfers

Tekst: C. Griffioen

top 30

De NCR heeft een overzicht opgesteld van de dertig grootste Nederlandse coöperaties in de agribusiness. De coöperaties zijn gerangschikt naar hun omzetgrootte in 2006, daarnaast zijn kengetallen als aantal leden, werkgelegenheid en balanstotaal vermeld.

De 30 ondernemingen die in de lijst zijn opgenomen behaalden een gezamenlijke netto-omzet van bijna 28 miljard euro, 8% meer dan in 2005. Nummer 1 in het overzicht is voedingsmiddelenconcern VION, formeel geen coöperatie, maar toch vermeld vanwege de agrarische achtergrond van de aandeelhouder (ZLTO/NCB Ontwikkeling). ZLTO ziet VION als een strategische deelneming die het langetermijnbelang van haar leden dient. Sinds juli 2006 hanteert VION een organisatie-indeling in de divisies Ingredients, Fresh Meat en Convenience waarbij de productie van vers varkens-, rund- en lamsvlees de grootste omzet genereert. De forse omzetsijging (+18%) is voornamelijk het gevolg van acquisities.

De grootste coöperaties

De top 5 wordt verder gevormd door Friesland Foods, Campina, FloraHolland en Bloemenveiling Aalsmeer. Zuivelcoöperaties Friesland Foods en Campina zagen beide de omzet toenemen. Voor Friesland Foods werd de stijging van de omzet en de netto-winst vooral gerealiseerd in Azië, Afrika en het Midden-Oosten. De daling van het aantal werknemers is met name terug te voeren op herstructureringen in Centraal-Europa.

Ook Campina is actief in verschillende productgroepen en op verschillende markten. 57% van de werknemers is werkzaam buiten Nederland, en 69% van de omzet wordt buiten Nederland behaald. Campina heeft sinds 2003 leden-melkveehouders in Duitsland en België.

Als het fusievoornemen van de bloemenveilingen Aalsmeer en FloraHolland doorgang kan vinden, dan zal dit met ingang van 2008 gevolgen hebben voor de ranking. In november 2006 nam FloraHolland de activiteiten over van Coöperatie De Boskoopse Veiling te weten bemiddeling

en cash & carry van met name boomkwekerijproducten. De ledenomzet in het verslagjaar bedroeg 70%.

Bij Bloemenveiling Aalsmeer konden in 2006 voor het eerst bedrijven uit de hele wereld lid worden, aan het einde van het jaar hadden 220 bedrijven het internationale lidmaatschap gekregen.

Cosun (6) en The Greenery (7), dat in 2006 het 10-jarig bestaan vierde, zijn ten opzichte van 2005 van positie gewisseld. De autonome groei van de omzet van Royal Cosun bedroeg 8%. De omzet van de suikeractiviteiten daalde, maar die van de overige activiteiten lieten groei zien, vooral bij SVZ en Aviko. Belangrijke onderwerpen in het verslagjaar waren de nieuwe Europese marktordening voor suiker en de voorgenomen overname van CSM Suiker. De NMa heeft zich in 2007 positief uitgesproken over de overname, waardoor het voor de bietentelers van CSM onder eerder overeengekomen voorwaarden mogelijk werd om lid te worden van Cosun.

De grootste 10 ondernemingen in het overzicht realiseren 87% van de omzet van de top 30, ruim 24 miljard euro.

Omzet

Opvallend zijn de omzetsijgingen bij ForFarmers, Pigure en Nedato. Bij Coöperatie ForFarmers, voorheen ABCTA, is de toename in omzet (+28%), balanstotaal (+26%) en aantal medewerkers (+44%) grotendeels toe te wijzen aan de verwerving van aandelen van de Duitse voerleverancier BELA. Naast Nederland wordt ook Duitsland door ForFarmers beschouwd als thuismarkt voor de kernactiviteiten voeders en handelsartikelen. In 2007 is opnieuw een overname in Duitsland gerealiseerd.

De daling van de omzet van Pigure Group wordt voornamelijk veroorzaakt door het afstoten van Topigs Meuse

Elk jaar stelt de NCR een lijst op van Nederlandse land- en tuinbouwcoöperaties gerangschikt naar netto-omzet. Uitgegaan is van gegevens uit de geconsolideerde jaarrekeningen van 2006 of in geval van gebroken boekjaren van 2005/2006 (dit betreft Agrico, Avebe, CNB, CR Delta, CZAV en Nedato). Naast de netto-omzetten zijn ook het balanstotaal en het aantal werknemers (zoveel mogelijk in FTE's) weergegeven evenals het aantal leden van de coöperatie. Niet alle coöperatieve ondernemingen gerelateerd aan de agribusiness zijn vertegenwoordigd in dit overzicht, zo zijn de agrarische bedrijfsverzorging en dierenartsen bijvoorbeeld niet opgenomen. Mochten er naar uw mening coöperaties of relevante sectoren ontbreken in het overzicht, dan verneemt de NCR dat graag.

agribuis

De 30 grootste coöperaties in de agribusiness

2006	Naam onderneming	Sector	Netto-omzet in miljoenen euro			Balanstotaal in miljoenen euro			Aantal werknemers			Aantal leden 2006		
			2006	2005	%	2006	2005	%	2006	2005	%			
(1)	Vion*, Son en Breugel	O	7.341	6.221	18%	(2)	2.410	2.191	10%	(2)	15.150	12.785	18%	-
(2)	Friesland Foods, Meppel	Z	4.675	4.419	6%	(1)	2.651	2.580	3%	(1)	15.312	16.438	-7%	9.721
(3)	Campina, Zaltbommel	Z	3.624	3.569	2%	(3)	1.838	1.765	4%	(3)	6.302	6.359	-1%	7.923
(4)	FloraHolland, Naaldwijk	V	2.136	2.005	7%	(5)	553	530	4%	(5)	2.090	2.123	-2%	4.266
(5)	Bloemenveiling Aalsmeer, Aalsmeer	V	1.756	1.690	4%	(7)	480	474	1%	(8)	1.625	1.638	-1%	2.907
(6)	Cosun, Breda	O	1.469	1.339	10%	(4)	1.385	1.259	10%	(4)	4.210	4.194	0%	9.920
(7)	The Greenery, Barendrecht	V	1.448	1.434	1%	(6)	539	532	1%	(7)	1.693	1.699	0%	1.350
(8)	Cehave Landbouwbetang, Veghel	AV	664	718	-7%	(10)	241	252	-4%	(10)	1.445	1.863	-22%	5.300
(9)	Avebe, Veendam	O	634	592	7%	(8)	408	456	-10%	(6)	2.073**	2.407**	-14%	3.800
(10)	Agrifirm, Meppel	AV	576	548	5%	(9)	268	274	-2%	(11)	895	1.025	-13%	16.000
(11)	DOC Kaas, Hoogeveen	Z	358	327	9%	(12)	156	141	10%	(21)	166	155	7%	1.130
(12)	CNB, Lisse	V	327	345	-5%	(23)	47	58	-20%	(23)	142	372**	-62%	1.827
(13)	FresQ, De Lier	V	317	268	18%	(24)	45	40	14%	(28)	13	14	-4%	90
(14)	ForFarmers, Lochem	AV	313	244	28%	(11)	202	160	26%	(12)	546	380	44%	6.294
(15)	Fruitmasters Groep, Geldermalsen	V	265	233	13%	(14)	100	94	7%	(16)	339	326	4%	879
(16)	ZON Coöperatie, Venlo	V	237	207	14%	(16)	91	97	-6%	(19)	182	195	-7%	507
(17)	CZAV, Wemeldinge	AV	214	205	4%	(17)	87	86	1%	(18)	259	260	0%	3.088
(18)	Agrico, Emmeloord	O	200	217	-8%	(22)	47	73	-35%	(20)	182	486	-63%	1.134
(19)	CNC, Milsbeek	O	186	195	-5%	(13)	132	149	-12%	(13)	515	560	-8%	245
(20)	VDT, Barendrecht	V	155	119	30%	(30)	8	6	41%	(30)	3	3	0%	119
(21)	Rijnvallei, Wageningen	AV	150	138	8%	(18)	62	68	-9%	(17)	299	301	-1%	2.275
(22)	Horticoop, Bleiswijk	AV	144	136	6%	(19)	60	59	1%	(15)	361	358	1%	3.742
(23)	CONO, Westbeemster	Z	133	130	2%	(20)	57	56	3%	(24)	137	139	-1%	497
(24)	CR Delta, Arnhem	O	125	122	2%	(15)	94	89	5%	(9)	1.451	1.519	-4%	27.470
(25)	Boerenbond Deurne, Deurne	AV	116	106	10%	(25)	42	37	14%	(22)	165	160	3%	637
(26)	BGB, Bleiswijk	V	99	85	16%	(28)	20	11	75%	(29)	3	3	0%	60
(27)	Pigure Group, Vught	O	85	104	-19%	(21)	49	45	7%	(14)	456**	404**	13%	2.700
(28)	CZ Rouveen, Rouveen	Z	65	59	10%	(26)	24	20	19%	(26)	85	84	1%	265
(29)	Nedato, Oud-Beijerland	O	63	43	47%	(27)	24	22	6%	(25)	100	107	-7%	570
(30)	Boerenbond Ysselsteyn, Ysselsteyn	AV	59	62	-4%	(29)	19	19	1%	(27)	64	62	3%	295

AV = aan- en verkoop, Z = zuivel, V = afzet tuinbouw, O = overig

* Strikt genomen geen coöperatie

**Niet in FTE beschikbaar

VION, Friesland Foods EN CR DELTA ZIJN lijstaanvoerders.

SAS en de activiteiten van Select*Porc BV.

Door hogere aardappelprijzen en mede door de omzet van de 50% deelneming in schilbedrijf Asn steeg de omzet van Nedato met 47%.

De drie telersverenigingen FresQ, VDT en BGB groeien jaarlijks aanzienlijk in omzet en arealen. De leden hebben over het algemeen grootschalige bedrijven. Belangrijke producten zijn komkommer, paprika en tomaat. Ook ZON Coöperatie realiseerde een omzetverhoging (14%) – minder aanvoer en een aanhoudende vraag leverden een betere prijsvorming op.

Bloemenveiling Oost Nederland, Coöperatief Tuinbouwcentrum Lent, en de mengvoercoöperaties SaWeCo, De Valk Wekerom die het 90-jarig bestaan vierde in 2006, Arkervaat-Twente en Isidorus vielen in het beschouwde jaar net buiten de top 30.

Balanstotaal

Agrico heeft het belang in Cêla Víta overgedragen aan Bieze per 1 augustus 2005 (Agrico hanteert een gebroken boekjaar in de jaarrekening). Na deze stap heeft de onderneming geen industriële verwerkingsactiviteiten meer en is weer in hoofdzaak een teelt- en afzetorganisatie voor poot- en consumptieaardappelen. Naast het balans-totaal (-35%) is ook de daling van het aantal medewerkers een gevolg van de verkoop van de aandelen van Cêla Víta. De balansstijging bij telerscoöperatie BGB hangt samen met investeringen in nieuwbouw.

Werkgelegenheid

De toename van de werkgelegenheid bij VION (+2.365) compenseert bijna de afname in het aantal medewerkers bij de overige coöperaties in de lijst. De stijging bij VION hangt mede samen met de overname van enkele Duitse

bedrijven waaronder Südfleisch, en twee Chinese bedrijven. Van de dertig vermelde ondernemingen (in totaal 56.261 medewerkers) biedt Friesland Foods, net als in eerdere jaren, de meeste werkgelegenheid.

Bij CNB is de verkoop van Sierex de oorzaak van de vermindering van het aantal personeelsleden. Reden voor het afstoten van de onderneming is dat bloemenexport niet meer wordt gezien als kernactiviteit.

Bij Cehave Landbouwbelang heeft het afstoten van vleespluimveeactiviteiten een daling van het aantal medewerkers tot gevolg. De focus van de coöperatie ligt op voeractiviteiten. Inmiddels zijn door de zuidelijke voercoöperatie meerdere buitenlandse overnames bekendgemaakt.

Aantal leden

Veeverbeteringscoöperatie CR Delta staat al jaren bovenaan de lijst als wordt gekeken naar het aantal leden: 27.470 melkveehouders. Aan- en verkoopcoöperatie Agrifirm volgt met zo'n 16.000 leden, daarna Cosun en de beide grote zuivelcoöperaties.

Het aantal leden bij DOC Kaas is fors toegenomen (van 837 naar 1130). Volumegroei in productie was ook een streven van de zuivelcoöperatie.

Overige ontwikkelingen

De Limburgse mengvoercoöperaties Boerenbond Ysselsteyn (30) en Saweco (33) in Oirlo hebben bekend gemaakt begin volgend jaar te willen fuseren. De coöperaties werken al jaren samen met de productie van mengvoer en de voorlichting. De leden moeten hun goedkeuring voor de fusie op 17 september a.s. geven, twee dagen voor de leden van FloraHolland en Bloemenveiling Aalsmeer zich uitspreken over het fusievoorstel. <